

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Chronici Ditmari Episcopi Merspurgensis Libri IIX

Thietmarus <Merseburgensis>

Helkestadi[i], 1667

Vita Ditmari Ex Codice MSto Cvivsdam Chronici Antistitvm
Mersebvrgensivm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11072

VITA DITMARI EX CODICE
MSto CUIUSDAM CHRONICI AN-
TISTITVM MERSEBURGENSIVM.

Copiam hu-
ius Codicis
MS: i Rei-
neccio fe-
cit Christi-
anus Distel-
meisterus.

Dost decessum Antistitis nostri *Vigberti* fortu-
na felicioꝝ, quam fuit anterior, pleno ore, vul-
tu lætiore, nostræ arrisit Ecclesiæ, & DITMA-
RUS Dei gratia piaque dispensatione, no-
stræ Ecclesiæ pater & rector efficitur. Sed ante-
quam de huius patris episcopali conversatione
quid dixerimus, de ejuslibet carnali ingenuitate perpauca
oportet prætexi. Erat enim vere hic verus Saxonix indi-
gena, non stirpe humili, sed perspicua, qui natus fuit de Co-
mite Syfrido & pia matre Cunegunda, ab utrorumque pie-
tatis linea haud exorbitans. Erat utique uterque parens pol-
lens pia gloria in seculo, dives in prædio, & tam divinarum
quam humanarum rerum par circa honestatis studium exer-
citatio. Tam potentibus, piis, honestisque parentibus,
Ditmarus felix in opere editus, atate competente vitæ cleri-
cali assignatur, & tener adhuc in annis *S. Mauricio* in *Magdeburg*
servus ac spiritualis frater dicatur: ac ubi per incrementa
temporum ramum attigit Pythagoricum, levi rami vitans de-
clivia, dexter contendit ardua. In quantum finit carnis la-
scivia, mundi calcat lubrica, & clericatus ipsius officium cla-
ruit per pietatis studium. Præpositis suis fuit obcediens, fra-
tribus in caritate serviens, plus humilibus humilis, compar
singulis similibus. Miseris erat indeficiens refugium, op-
pressis constans auxilium, superbis justè resistens, bonis cœ-
ptis inde sinenter insistens. Talibus gemmis virtutum orna-
tus, quovis honore aptatus, placens tam Deo quam homini-
bus,

bus, erat quibusque æquandus sublimibus. Imperator (*Henricus*) autem, cognita hujus Ecclesiæ viduitate, piè indoluit, & qualiter hanc aut tali aut meliore pastore muniret, cum fido collateralis *Tammone* Archiepisc. suo revolvit. Cui ille sagax in consiliis inquit: *est quidam in nostro cœnobio Canonicus, Syfridi Comitis filius, in quo elucez clericalis studiositas, quem non arguit ulla enormitas.* At rex interloquens inquit: *Novi quem dicitis. Sed si genus attenditis, hic tam parva despicit; quia forsan ad majora respicit.* Cumque cognitor futuri pastoris nostri ornamenta morum laudando multiplicaret, Rex subridens respondisse dicitur: *Licet apud vos sic sit laudabilis, tamen aliquantulum est notabilis. Vidi enim semel ejus claustrum egressionem ante prima pulsationem.* Tandem post multiplices sermocinationes, in beneplacito utriusque legatus mittitur, qui eum jussu Regis & Archiepiscopi in proximo Pascha ad Augustam venire indiceret. Nec mora legatus mandatum peragit. Et proxima nocte antequam venturus erat, vidit vir Dei per somnium quendam sibi assistentem, episcopalem baculum in manu tenentem, eique dicentem: *Vis curam Merseburgensis Ecclesiæ suscipere?* Et ille: *Si Deus, inquit, vult, & Dn. Imperator & meus spiritualis pater. Ego quis sum, ut contradicam sermonibus sanctis.* At ille dans baculum persequitur: *Cave, inquit, commovere cerebrum S. Laurentio: quia omnes hoc agentes periculosa phrenesi percutiuntur.* Et ipse: *Tueatur me, inquit, custos hominum Deus, ne in hoc aut in aliquo offendam majestatem divinam, sanctorumque intercessionem avertam.* Quare vir beatus cœlesti commonitione ad meliora ex tunc intentus, & ex hac allocutione obstupescens, lecto prostravit, & facto mane prædictus legatus introiit, dansque duas epistolas, ad Augustam eum venire præcepit. Accepta legatione, certificatus ex prædicta visione, cur vocaretur, prænovit, & memor Apostoli, dicentis: *Qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat; non renuit;*

renuit, sed prædictum iter ocius movit. Tertia autem feria Sancti Paschæ ad loca venit præfata, & ab Archiepiscopo piè suscipitur, causa vocationis intimatur, & Ivaviss. adhortationibus patris ad promissa percipienda animatur. Postera die, id est, in quarta feria ejusdem solennitatis Ditmarus in capellam Regis venite mandatur. Cum vero crastina illuxit dies, felix nobis in eventum pater noster jam in proximo locum condictum intravit, & viso eo Rex ad se vocavit. Inchoatur interim Missa (*Venite benedicti patris mei*) Et cum ei Rex baculum pastoralem, simulque arrham Ecclesiasticam commisisset, verus sibi commissarum ovium pastor facietenus prosternitur. Et ecce compulsatio majoris Missæ solenniter personatur. Hoc etsi casu contigit, prosperum tamen fuisse, post rei eventum innotuit. His sic prosperè peractis, octavo die instantis festivitatis, id est iix. Cal. Maji in *Nuenburg* Bavarie præsentem Imperatorem, ab Archiepisc. *Tammone* in episcopale nomen & officium ungitur, & post ad commissam curam honorificè transmittitur. Sed cum his partibus appropinquasset, ab universis hujus Ecclesiæ magnificè occurritur, & in hac civitate ab *Henrico* antistite, cæterisque viris Ecclesiasticis, devotè suscipitur, cathedræ Episcopali dignè imponitur. De tali pastore clerus gloriabatur, populus letabatur, & universitas fidelium congratulabatur. Hoc sibi commisso regimine, Apostoli sollicitus admonitione, dicentis: *Oportet Episcopum irreprehensibilem esse*, ad hoc laboravit, bonis actibus invigilavit, commodum suorum augere curavit. Sed quia primus gradus virtutum est humilitas humilitatem ejus sacerdotij, quam relatu veridicorum audivimus, notam faciemus. Habebat enim hebdomariam suæ canonicæ in *Magdeburg* vicem, sic annotatam, ut cum revolveretur, vicem suam ipse sic humiliter perageret, ac si episcopatus dignitate sublimatus non esset. Audivimus piam ejus

in Dei seruitio propter officii sui decorem humilitatem: Audiamus & secularem ejus austeritatem propter ecclesie suae exaltationem. Marchio orientalis *Ekkehardus*, & frater ejus *Hermannus*, forestum Ecclesie bis datum potestativa praesumptione sibi vindicare, propter quoddam novale, *Rochelex* dictum, citra ripam *Malda* situm, ad se attinens, contendebant. Quibus potens tam potenter resistit, ut suam permagnam potentiam esse, respectu hujus praevaleantis potentiae profiterentur: & cum isti, ut potentes seculo, contumaci fastu ab incepto non desisterent, sed creberrime retia venatoria per loca nemorosa tenderent, in curtem suam *Chorin* placitum cunctis suis militibus indixit, eoque venire praecipit. Quo cum venissent, illatas sibi injurias conqueritur, & ad ulciscendas quosdam pollicitationibus hortatur, quibusdam bonorum ablatione minatur. Inde vero egrediens, omnia utensilia retium quaecunque invenit, concidi praecipit, domumque veniens, legatum ad Imperatorem, qui ei praesumptuosam factionem insinuet, dirigit, pacemque suae ecclesiae humiliter exoptulet, sed ut multa paucis concludam, tandem *Hermannus* senior, quia magis pius erat, cum in *Magdeburg* Imperator compluresque Principes convenissent, patre nostro privilegium Ecclesiae in publico recitante, se peccasse profiteretur, fratremque idem facere cohortatur. Sic facta est nobis restitutio injustae ablationis per hujus laudandam celsitudinem Dominationis. O quam laudanda in antistite humilitas, o dignè imitanda in potente sublimitas: humilibus humilimus, potentibus potentissimus. Et ut finem laudibus ejus assignemus, *hic meritalis erat*, ut de *B. Sylvestro* legitur. De restituendis suae Ecclesiae ita curiosus erat, ut ubicunque meliores regni convenissent, interesset, cunctisque miserandam ecclesiae suae vastationem intimaret, & ad collectionem auxilium ab omnibus peteret. Intererat
namque

namque *Bambergensis* ecclesie dedicationi, in qua erat *Johannes*, Patriarcha Aquileiensis, & plus quam 30. alii Episcopi. Postera die facta est illic Synodus, & noster pater in medio stans, antiquam querimoniam disertè recitavit, & synodali censura plenissimè restitutio nostræ Ecclesie ab injustè tenentibus promissa est, sed non impleta. Ille tamen huic promissioni tamdiu tenaciter adhæsit, donec *Gero* Archiepisc. partem parochie nostræ ecclesie super quatuor urbes, scilicet *Schuditz*, *Cothin*, *Bychen*, *VVurtzen*, & duas villas remisit, reliqua vero in posterum se relicturum promisit, sed non adimplevit. Post verò aliquod temporis intervallum, cum Imperator in *Magdeburg* moraretur, & cum illic plurima regni utilia agerentur, iterum noster antistes *Hildevvardum*, *Mysnensem* Episcopum, quia partem parochie nostræ teneret, accusavit. Sed Imperator utrisque satis faciens, hoc instituit, ut parochiam citra *Muldam* Mersepurgensis obtineret, quod verò ultra esset, *Mysnensis* haberet. Attamen noster renuit, quantum potuit, quia non commodo concambio hoc sibi accideret. Quantum verò prædiorum, & regalium donorum suæ addiderit Ecclesie haud facile explicabitur. Continentur tamen omnia, quæ ab Imperatore *Henrico II.* acquisivit, in uno chirographo apud nos perscripta. In sequenti anno quoddam prædium *Minstedt* dictum per manum Imperatoris scripto eidem donatur. Hujus in temporibus quidam *Ludolphus* prædium suum, quod in *Brodixi* habuit, Ecclesie nostræ pro remedio animæ suæ tradidit. Postmodo verò dulcissimo ipsius hortatu *Henricus* Comes prædium suum in *Tundersleve* situm S. *Laurentio* prosperæ retributionis æternæ causa consensu fratris sui *Friderici* coram multis testibus bis stabiliendo dicavit. Hoc prædium idem Archimandrita in usum fratrum suorum spiritualium ea ratione concessit, ut præpositus ipsum sextalenta in usum fratrum singulis annis ad vestitum &

pisces per tres annuales quadragesimas & in anniversario su-
 met convivium optime sabinatum expenderet. Super hoc
 ipsis caritative donavit argentum & linum atque lanam, quæ
 ad Ecclesiam feruntur, & decimationem mellis ac porcorum,
 super Burquardum *Zolin* & villas duas *Dubin* & *Buldegast*. Hæc
 omnia pluraque alia suimet martyrologio propter testifica-
 tionem rerum inscribi præcepit, & revera illic inventur,
 si studiosè investigantur. Nos autem multa præmittimus,
 ne fastidium irrogemus legenti. Et ut hæc cunctaque suæ
 ecclesiæ accrescentia stabilia & incommutabilia permane-
 rent, duorum Apostolicorum *Sergii* & *Benedicti*, scripta,
 confirmationis suæ ecclesiæ experivit, quæ adhuc apud
 nos in una membranula transcripta tenentur. Anno vero
 decimo ordinationis suæ, nativitatis verò quadragesimo pri-
 mo, divertit ab oneribus hujus seculi dorsum ejus, faciem-
 que mentis in tranquillitatem quietudinis statuens, ac animo
 tribulos sollicitudinis evellens, fructus permanentes novæ
 plantationis germinavit. Scripsit enim *Chronicon per quinque*
Regum tempore digestum, incipiens ab HENRICO HUMILI,
 qui primus hoc nomine, & hujus narrationis ordine, impe-
 ravit, & ab Othone Magno, secundo & tertio vicissim sibi
 succedentibus, ad HENRICUM PIUM, nostræ ecclesiæ re-
 paratorem, ac exaltationis auctorem, progreditur. In his
 scriptis, quàm multorum piè facit mentionem piorum? ut
 facile cognoscatur verus pietatis amator, qui tot piorum be-
 neficiorum memor sit relator. Perrarò enim ab orbita pie-
 tatis exspatiatur, si memori corde vita piorum teneatur. Post-
 quàm sedem sibi commissam tam factis quam dictis exaltavit,
 anno Dominicæ incarnationis 1015. indictione decima tertia,
 15. Cal. Junii ipsius dulcisono hortatu, & efficaci rogatu, Im-
 perator hanc nostram fundari præcepit ecclesiam, antistite
 præsentis. Ac quatuor lapides in monte S. Crucis in funda-
 mento

mento primus jaciens: *super adificanribus*, inquit, *spes aterna retributionis optabilis*, *detrahentibus ultio divina formidabilis repensabitur*. Et quia templum nostræ ecclesiæ jussu Imperatoris ædificatum diximus, quantum nostram ecclesiam multiplici ornatu decoraverit, veluti scriptis reperimus, quàm brevissimè perstringamus. Dedit hic Imperator nobis plurima divino officio convenientia, scilicet tria plenaria: unum de auro, eburnea tabula ornatū, quod minimum est: secundum auro, gemmis & eburnea tabula variatum, quod preciosius est: tertium auro, electro & preciosissimis gemmis artificiose decoratum, quod optimū est. Præter hæc tres auratas cruces & duas argenteas, & duas ampullas ejusdem metalli, & tres calices, unum argenteū magni ponderis, secundum aureum & gemmatum, tertium arte omnigenisque gemmis elaboratum, quod præcipuū redemptionis animæ suæ fuisse adhuc vulgatur. Item tabulam altaris auro & gemmis honorificè distinctam, ad quam præsul Ditmarus quinque libras auri de priori altari se dedisse testatur, pyxidem auream & gemmatam, thuribula argentea tria, dorsalica serica plurima, campanas, cappas sericas multas, plurimaque alia, quæ enarrare prælongum esset. Inter cætera dispersionis nostræ ecclesiæ collecta à *Notoldo* Mysnensi Episcopo, partem parochiæ nostræ scilicet super duas urbes *VVisseburg* & *Costana*, requisivit. Ab *Hillewardo* autem Cicensi Episcop. parochiam duarum urbium, *Tribni* & *Tuchus*, concambio trium villarum redemit. Hæc in secundo privilegio renovationis hujus ecclesiæ (nam duo idem Imperator dedit) reperiuntur. Tertium vero confirmationis huic patri nostro Ditmaro ab eo exoratum donavit. Precium vero redemptionis animæ suæ fratribus nostris concessit has villas: *Borckerstorff*, *Telka*, *Vdene*, *Vbedere*, *Vphusen* & *Lutenburg*. Quoddam etiam prædium, *Rogalize* dictum, ab *Hadoldo* concambio sibi complacito acquisivit, & fratribus nostris in

sustentationem temporalium donavit, scriptis manu propria sigillatis confirmavit, multaque alia dedit, quæ nec enarrare scimus nec nequimus. Postera verò die post datum *Rogalige*, dedit Rex antistiti nostro de quo sermo est, in amplificationem suæ dignitatis has ecclesias cum appertinentibus eorum, in *Gusna*, *Coxini*, in *Lipzich*, in *Olfnice*.

His supradictis plurimorum honorum actibus pater noster Ditmarus à sordibus vitiorum expiatus, diem exitus sui expectabat intrepidus. Anno vero nativitatis suæ quadragesimo secundo, cum ecclesiam sibi commissam gubernaculo justitiæ per fluctivagas mundi procellas ad terram viventium annis decem, mensibus septem, diebus rotidem duxisset ergastulo Babylonice captivitatis ereptus, æternam Jerusalem perpetui incolatus intrat, quem Dominus suus pro lucro duorum talentorum introducendo in gaudium suum Cal. Decemb. remuneravit. Hunc pro paucitate intellectus nostri hoc brevi carmine prosequamur, & quanto dignius poterimus, ejus beneficia recolamus.

*Tertius est factus pietate, sed ordine quartus,
Præsul Ditmarus, pietate per omnia clarus:
Lux precedentum patrum, sed forma sequentium,
Extulit hos dictis, hos munit ad omnia scriptis.
Quod meliuscule habet locus hic, merito sibi debet.
Invigilabat ei non dando locum requieti.
Ergo beavit eum vira donando per ævum
Cui se commisit sub prima fronte Decembris.*

REINE